

ŽUPAN

Številka: 376-0001/2011

Datum: 8. 3. 2012

**OBČINSKEMU SVETU
OBČINE TRŽIČ****ZADEVA: INFORMACIJA O PREGLEDU STANJA IN MOŽNOSTIH RAZVOJA
SMUČIŠČA ZELENICA**

V skladu s 18. in 91. člen Statuta Občine Tržič (Uradni list RS, št. 15/99, 20/01 in 79/01) podajamo:

**INFORMACIJA O PREGLEDU STANJA IN MOŽNOSTIH RAZVOJA SMUČIŠČA
ZELENICA**

V skladu z 21. členom Statuta Občine Tržič in 53. člena Poslovnika Občinskega sveta Občine Tržič bosta kot poročevalca na seji Sveta in delovnih teles sodelovala:

- Vid Meglič, Višji svetovalec III,
- mag. Mojca Aljančič, podsekretarka za razvoj.

PREDLOG SKLEPA:

1. Občinski svet Občine Tržič se seznani s stanjem smučišča in različnimi možnostmi razvoja smučišča Zelenica.

mag. Borut Sajovic
ŽUPAN

OBČINSKA UPRAVA

OBRAZLOŽITEV:

Delovanje smučišča Zelenica omogoča Občina Tržič s sofinanciranjem vseh obratovalnih stroškov, pridobitvijo ustreznih obratovalnih dovoljenj ter sofinanciranjem izvedbe vzdrževalnih del na napravah. Zaradi vedno strožjih zakonskih predpisov in zahtevnejših normativov na eni strani ter starosti žičniških naprav na drugi, je vzdrževanje naprav ter vsakoletno pridobivanje obratovalnih dovoljenj vedno težje in dražje. Poleg tega pa se tako na Zelenici kot drugih smučiščih že opazijo prve posledice klimatskih sprememb (drugačna razporeditev padavin, suhe zime, dvigovanje snežne meje), tako da je Zelenica v preteklih dveh letih obratovala zgolj štirinajst dni.

V tem letu moramo skladno z določili Zakona o žičniških napravah za prevoz oseb (Ur.l. RS št. 126/2003) na podlagi javnega razpisa podeliti koncesijo za izvajanje žičniških storitev prevozov na Zelenici. Poleg rednih strokovno-tehničnih pregledov žičniških naprav pa je v skladu s spremenjenim Pravilnikom o tehničnih pregledih žičniških naprav (Ur.l. RS št. 63/2011) v letu 2012 potrebno izvesti še posebne preglede vseh žičniških naprav, kar pomeni precej velike stroške – po realistični oceni bo izvedba strokovno-tehničnih pregledov stala najmanj 60.000 €.

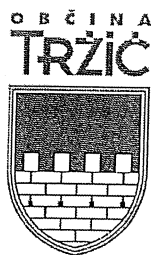
Občinski svet mora v naslednjih mesecih sprejeti odločitev glede nadaljnega razvoja smučišča Zelenica, v gradivu so analizirane naslednje možnosti:

- razvoj Zelenice v sodobno zimsko-športno središče,
- delovanje smučišča v enakem obsegu,
- ohranitev smučišča zgolj na vrhu (opustitev sedežnic),
- razvoj Zelenice v smeri trajnostnega turizma s podporo programov, ki se odvijajo v sklopu prenovljene kočice ter Gorniškega učnega centra Zelenica.

Pripravil:
Vid Meglič
Višji svetovalec III

Drago Zadnikar, spec.
DIREKTOR OBČINSKE UPRAVE

SMUČIŠČE ZELENICA

pregled stanja in analiza možnosti razvoja

Občina Tržič
Urad za gospodarstvo in družbene dejavnosti
Osnutek pripravil: Vid Meglič

Januar 2012

OSNUTEK

1. Kratek opis stanja

Smučišče Zelenica je največje zimsko športno središče v občini Tržič in leži nad nekdanjim mejnim platojem Ljubelj. Zaradi svoje lege na severni, osojni strani Begunjščice zadrži sneg še dolgo v pomlad. Smučišče ima dve sedežnici (Zelenica 1 in Zelenica2) ter tri vlečnice (Ciciban, Plana, Triangel). Od novembra 2011 deluje na vrhu smučišča tudi prenovljena koča z gostinskim delom, petdesetimi posteljami in sodobnim gorniškim učnim centrom.

Velik problem smučišča so stare žičniške naprave, ki terjajo ogromno vzdrževanja in se vedno težje prilagajajo vedno strožjim zakonskim in tehničnim standardom. Na Zelenici tudi ni umetnega zasneževanja, tako da je sezona v celoti odvisna od naravnega snega – tako npr. kljub ogromnim stroškom vzdrževanja v lanski sezoni ni bilo smučarskega dneva.

Upravljavca smučišča, ki žičniške naprave vzdržuje in pripravlja na tehnične preglede ter skrbi za pripravo smučarski prog, je podjetje RTC Zelenica d.o.o..

2. Namen in cilj dokumenta

S pričujočim dokumentom želimo predstaviti najpomembnejša dejstva v zvezi z delovanjem in upravljanjem smučišča na Zelenici. Problematika je precej kompleksna, vseeno pa je potrebno, da občinski svetniki in zainteresirana javnost poznajo zatečeno stanje, zemljiško knjižno situacijo, zakonodajne okvire in načine financiranja smučišča, da bi lahko sprejeli prave odločitve glede nadaljnega razvoja Zelenice. V drugem delu dokumenta so predstavljeni nekateri trendi, ki se uveljavljajo v razvoju turizma v širšem področju Alp zaradi podnebnih sprememb. Predlagane so tudi nekatere mogoče rešitve smučišča Zelenica z grobim finančnim ovrednotenjem. V zadnjem delu dokumenta so predstavljene nekatere študije primerov nekaterih podobnih smučišč kot Zelenica, težav z njihovim obratovanjem ter možni načini prestrukturiranja.

Cilj dokumenta je, da se na kratek in pregleden način predstavijo najpomembnejša dejstva ter okoliščine, da se občinskim svetnikom omogoči oblikovati najboljše odločitve glede nadaljnega obratovanja in bodočega razvoja zimsko-športnega središča na Zelenici.

3. Delovanje smučišča Zelenica

Smučišče Zelenica že od leta 2001 upravlja podjetje RTC Zelenica d.o.o., ki skrbi za obratovanje žičniških naprav in pripravo prog. Do novembra 2011 je bilo podjetje tudi najemnik koče na Zelenici, ki pa je sedaj prešla na oskrbniški sistem.

3.1. Tehnični podatki o sedežnicah

Žičnica Zelenica 1

- nadmorska višina vrvi na zgornji postaji: 1287,9 m
- nadmorska višina vrvi na spodnji postaji: 1081,4 m
- število sedežev: 163
- nazivna hitrost vožnje: 2,3 m/s
- kapaciteta: 643 oseb/h
- leto izgradnje: 1965

Žičnica Zelenica 2

- nadmorska višina vrvi v zgornji postaji: 1544,2 m
- nadmorska višina vrvi v spodnji postaji: 1287,6 m
- število sedežev: 100
- nazivna hitrost: 2,5 m/s
- 507 oseb/h
- leto izgradnje: 1966

3.2. Lastništvo žičniških naprav in zemljišč

Smučišče Zelenica se razteza na 20 ha zemljišč in ima 4,5 km smučarskih prog.

Zemljišča pod žičniškimi napravami (Zelenica 1 in Zelenica 2) so v lasti Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov RS. Občina Tržič ima za zemljišča, ki v naravi predstavljajo smučišča, s Skladom sklenjeno najemno pogodbo do septembra 2016. Letna najemnina znaša 417,60 €.

Zemljišča na vrhu Zelenice so v lasti Agrarne skupnosti Smokuč.

Zemljiško knjižni lastnik žičniških naprav Zelenica 1 in Zelenica 2 s spremljajočimi objekti ter zemljišči pod žičniškimi napravami je Občina Tržič. Upravljanje omenjenih žičniških naprav je Občina s Pogodbo o najemu in upravljanju žičniških naprav, z dne 22. 11. 2001, prenesla na RTC Zelenico d.o.o.. Po Pogodbi o pripravi smučišča je upravljavec dolžan:

- redno vzdrževati žičniške naprave in jih pripravljati na tehnične preglede za pridobitev obratovalnih dovoljenj,
- kvalitetno pripraviti smučarske proge na zimo in zagotoviti obratovanje smučišča,
- v poletni sezoni zagotoviti prevoz obiskovalcev po urniku do koč na Zelenici.

K prvotni pogodbi je bilo sklenjenih 14. aneksov (za vsako sezono). Zadnji aneks je bil sklenjen 9. septembra 2011.

Občina Tržič je dne 26. 9. 2011 sklenila koncesijsko pogodbo za omenjeni dve žičniški napravi z Ministrstvom za promet. Zakon o žičniških napravah za prevoz oseb (Ur.l. RS št. 126/2003) namreč nalaga obveznost pridobitve koncesije za obratovanje žičniških naprav, s čimer investitor oz. lastnik pridobi pravico do obratovanja z žičniško napravo.

Koncesijska je sklenjena za obdobje 21. let. Z njo je Občina Tržič pridobila pravico za obratovanje z omenjenimi napravami, z dovoljenjem Ministrstva za promet pa jih lahko odda tudi v podkoncesijo. Občina bo za upravljanje smučišča letos morala izvesti javni razpis za podelitev podkoncesijskih pravic za upravljanje žičniških naprav (to ne bo več mogoče izvesti s sklenitvijo aneksa k pogodbi, kakršna je bila dosedanja praksa!!).

Vlečnice na vrhu Zelenice (Ciciban, Triangel, Plana) so v lasti Občine Žirovnica, koncesijo za upravljanje pa je s Pogodbo, sklenjeno dne 8. 12. 2006, za 15. let podeljena podjetju RTC Zelenica d.o.o..

3.3. Opredelitev namenske rabe parcel

Parcelna št. 21/1 in 21/18 (obe k.o. Podljubelj), v naravi zemljišča predstavljajo smučišče.

Lastnik: Republika Slovenija (Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov)

Namenska raba: oznaka G (gozd) in N (neplodno), stavbno (T)

del območja za turizem - oznaka 20 T1, del gozdne površine - oznaka G, del gozdovi posebnega namena - oznaka Gn, del varovalni gozdovi - oznaka Gv, del nerodovitna zemljišča - oznaka N – velja za obe zemljišči

Dejanska raba: 21/1 – kmetijsko, gozdno in neplodno zemljišče

21/18 – kmetijsko, gozdno, neplodno in pozidano zemljišče

Zavarovanja, omejitve (najpomembnejša):

- II. varstveni pas vodnega vira Podljubelj,
- III. varstveni pas vodnega vira Smolekar,
- območje Natura 2000 Karavanke,
- ekološko pomembno območje Karavanke.

*Iz omejitev izhaja, da umetno zasneževanje smučišča ter širitev prog **nista možni**. Za vse posege je potrebno naravovarstveno dovoljenje.*

Parcelna št. 21/12 (k.o. Podljubelj), v naravi zemljišča predstavljajo žičniške postaje in zemljišča pod žičniškimi napravami

Lastnik: Občina Tržič

Namenska raba: stavbno (T in Z), gozd (G), nerodovitno (N)

Dejanska raba: kmetijsko, gozdno, neplodno in pozidano zemljišče. Del območja za turizem - oznaka 20 T1, del gozdne površine - oznaka G, del gozdovi posebnega namena - oznaka Gn, del varovalni gozdovi - oznaka Gv, del nerodovitna zemljišča - oznaka N, del zazidana stavbna zemljišča (izven območij urejanja) - oznaka z.

Žičniška objekta na srednji in zgornji postaji žičnice: v skladu s PUP-om gre za »Zazidana stavbna zemljišča (izven območja urejanja)«. Na objektih so možna redna in investicijska vzdrževalna dela, kakršna koli širitev dejavnosti ni možna. Za posege je potrebno pridobiti naravovarstveno soglasje.

Spodnja postaja žičnice: v skladu s PUP-om gre za »Stavbno zemljišče namenjeno turistični dejavnosti«. Gradnja novih objektov ni možna, mogoče je investicijsko vzdrževanje.

4. Finančni in tehnični vidik obratovanja smučišča

V skladu s Pogodbo o upravljanju in vzdrževanju smučišča Zelenica ima Občina Tržič do upravljavca naslednje obveznosti:

- plačilo električne energije za obratovanje žičniških naprav,
- plačilo članarine za združenje žičničarjev,
- plačilo zavarovanja objektov, opreme.

V skladu z Aneksom št. 14 je Občina Tržič za vzdrževanje in pripravo žičniških naprav za redni tehnični pregled za pridobitev obratovalnega dovoljenja ter za pripravo smučarskih prog v letu 2011 podjetju RTC Zelenica dolžna plačati 9.500 €.

Celotni stroški smučišča Zelenica v proračunskem letu 2011 so razvidni iz spodnje tabele.

Vrsta izdatka

Stroški

Zavarovanje	
- paketno premoženjsko	8.408,04
- nezgodno zavarovanje	1.790,04
Članarina - združenje žičničarjev	720
Nadzor - Marko Grebenc	953,89
Plačilo električne energije	8.642,96
Plačilo tehničnih pregledov (ZAG)	
- pregled 2010	2.500
- pregled 2011	4.957,86
RTC Zelenica - vzdrževanje in priprava na tehnični pregled	9.310
Najem zemljišč - sklad	416,6
Plačilo transportne vrvi - Plana	3.480

41.179,39

Opomba: v letu 2011 smo tako za potrebe smučišča (žičniških naprav) kot kočice na Zelenici zgradili optično omrežje. Okvirni stroški izgradnje, ki so bremenili Občino Tržič, so znašali cca. 8.000 €.

V sezoni 2010/2011 smučarskih dni ni bilo zaradi pomanjkanja naravnega snega.

4.1. Prihodki iz poslovanja smučišča Zelenica

Prihodke iz poslovanja smučišča Zelenica je težko relevantno predstaviti, saj lahko izhajamo zgolj iz rednih letnih poročil o poslovanju smučišča, ki jih je pripravil upravljavec in so mestoma zelo pomanjkljiva.

Poslovanje smučišča v sezoni **2010/2011**: smučišče zaradi pomanjkanja snega ni obratovalo. Prihodkov ni bilo.

Poslovanje smučišča v sezoni **2009/2010**: bilo je 34 obratovalnih dni (slabo vreme, pomanjkanje snega ali nevarnost snežnih plazov) – obisk glede na predhodno sezono manjši za 68%. Minimum za normalno sezono je po besedah upravljavca 100 obratovalnih dni, kar je pogoj za pozitivno obratovanje. Poročilo je pomanjkljivo, saj ni predstavljenega finančnega poslovanja smučišča.

Poslovanje smučišča v sezoni **2007/2008**: 46 obratovalnih dni.

Prihodki zimska sezona/prodane vozovnice	36.680 € / 4.585
Prihodki poletna sezona / prodane vozovnice	4.585 € / 4.585
Skupaj	41.265 € / 9.170

Finančnih poročil o obratovanju smučišča Zelenica za pretekle sezone nam v arhivu ni uspelo najti, vprašanje je, če so bila sploh izdelana.

4.2. Izvedba tehničnih pregledov

Izvedbo strokovno tehničnih pregledov žičniških naprav ureja Zakon o žičniških napravah (4. razdelek). Zakon v 57. členu določa, da žičniška naprava lahko obratuje samo z dovoljenjem za obratovanje.

Dovoljenje za obratovanje izda ministrstvo pristojno za promet, če:

- je opravljen strokovno tehnični pregled;
- so izpolnjeni pogoji, ki so pomembni za začetek obratovanja v skladu s koncesijo;
- je priloženo varnostno poročilo;
- je organizirano in pripravljeno obratovanje in vzdrževanje, organizirano reševanje in zagotovljeno strokovno usposobljeno osebje.

Zaradi starosti naprav je potrebno strokovno tehnične preglede naprav na Zelenici opravljati vsaki dve leti.

Létos je bilo strokovno tehnične preglede potrebno opraviti na naslednjih napravah:

- sedežnica Zelenica 1,
- sedežnica Zelenica 2,
- vlečnica Triangel.

Za naslednje naprave je bilo potrebno izvesti magnetno-induktivne preglede transportnih vrvi: Zelenica II in vlečnice Plana.

Žičnica Zelenica ima za zimsko sezono 2012 izdana vsa obratovalna dovoljenja, kar zagotavlja delovanje v skladu z zakonodajo in vsemi varnostnimi standardi. To dokazuje, da RTC Zelenica vzorno skrbi za vzdrževanje žičniških naprav.

Finančni stroški strokovno tehničnega pregleda za leto 2011:

Namen	Znesek
Vzdrževalna dela, priprava žičnic na izvedbo tehničnih pregledov – RTC Zelenica	9.310 €
Zavod za gradbeništvo Ljubljana – izvedba tehničnega pregleda	4.957,86 €
Skupaj	14.267,86 €

V skladu s Pravilnikom o tehničnih pregledih žičniških naprav (Ur.l. RS št. 63/2011), ki je v veljavo stopil avgusta 2011, pa je potrebno izvajati tudi **Posebne preglede žičniških naprav**. 12. člen pravilnika določa, da je omenjeni pregled na obstoječih žičnicah, ki so bile zgrajene pred 1. januarjem 1976 in vlečnicah, zgrajenih pred 1. januarjem 1971, potrebno opraviti do 30. novembra 2012.

Posebni tehnični pregled je izjemno zahteven, saj obsega detajlni pregled elementov, sklopov in konstrukcij žičniških naprav, pregled armaturnih načrtov AB konstrukcij, statične in trdnostne izračune konstrukcij, podatke o vgrajenih materialih... Pregleda se tudi dokumentacijo o opravljenih vzdrževalnih delih.

Ponovna izvedba posebnih pregledov naprav se izvaja v skladu s točko 2. Pravilnika o tehničnih pregledih žičniških naprav, na vsakih pet let (nekateri elementi tudi na deset let). Po zatrdilih nadzornega inženirja, g. Marka Grebenc obstoječe žičniške naprave na Zelenici posebnega tehničnega pregleda čez pet let po vsej verjetnosti **ne bodo več prestale**.

4.2 Izvedba tehničnih pregledov v naslednji sezoni

V naslednjem letu bo potrebno izvesti **strokovno tehnične preglede** naslednjih naprav:

- vlečnica Plana
- vlečnica Ciciban.

Ocena stroškov: 5.000 €

V naslednjem letu bo potrebno izvesti **posebni pregled žičniških naprav na Zelenici**. V ta namen je nadzorni inženir, g. Marko Grebenc, ki izvaja nadzor nad izvedbo vzdrževalnih del

na žičniških napravah na Zelenici, pripravil okvirno oceno stroškov (glej Prilogo 2). Točno oceno je nemogoče podati, saj je odvisna od tega, kako striktno bodo izvedenci sledili določbam Pravilnika.

Ocena stroška (glej Prilogo 2)

Optimistični scenarij	25.000 €
Pesimistični scenarij	90.000 €
Verjetni scenarij (planiran v osnutku občinskega proračuna)	60.000 €

5. Pregled splošnega stanja smučarskega turizma na območju Alp

Za določitev prihodnjega razvoja Zelenice je nujno potrebno pregledati tudi smernice turističnega razvoja v alpskem prostoru ter osvetliti izzive in dileme področja kot celote. V ta namen smo pregledali nekatere študije, ki jih je izdelala nevladna organizacija CIPRA¹, ki se zavzema za trajnostni razvoj Alp in ki opozarjajo na pomen okoljsko ozaveščenega razvoja turizma v luči globalnih podnebnih sprememb ter druge relevantne vire.

5.1 Turizem v času podnebnih sprememb

Najpomembnejši trend, ki ga je moč zaznati v turizmu na območju Alp so podnebne spremembe. Cipra v svojih študijah in v okviru projekta cc.alps² ugotavlja: »Alpe so se v preteklih 120 letih ogrele za skoraj dve stopinji Celzija, kar je skoraj dvakrat toliko kot svetovno povprečje. Temperature naj bi rasle še naprej: raziskovalci napovedujejo, da se bodo v naslednjih 40 letih zvišale za nadaljnji dve stopinji Celzija. To se morda na prvi pogled ne zdi tako dramatično, vendar pa nekaj stopinj višje temperature podnebje občutno spremenijo.« Kot ugotavlja študija Cipre pa Alpe podnebne spremembe povzročajo tudi same: zasebna gospodinjstva (zaradi ogrevanja je poraba energije skoraj 10% višja od povprečja) ter turizem in promet (avtomobilski turizem povzroča skoraj 93% emisij).

Do podobnih ugotovitev so prišli tudi v okviru Alpske konvencije³. Poleg tega so ugotovili še, da je prišlo do sprememb sezonskih padavin. Ugotavljajo, da se za vsako 1° C segretja snežna meja dvigne za približno 150 m, trajanje snežne odeje pa se skrajša za nekaj tednov⁴.

Za načrtanje smernic nadaljnega razvoja Zelenice pa niso pomembne zgolj širše spremembe v Alpah kot celoti, ampak predvsem dognanja, kaj se s podnebjem dogaja v Sloveniji. V ta namen smo pregledali izvirni znanstveni članek z naslovom: Ledenik pod Skuto kot pokazatelj

¹ Več na: <http://www.cipra.org/sl> (datum ogleda: 31. 1. 2012).

² Cipra (n.d.): Podnebne spremembe: zakaj so Alpe še posebno prizadete? Dostopno na: <http://www.cipra.org/sl/cc.alps/podnebne-spremembe-alpe> (datum ogleda: 31. 1. 2012).

³ Alpska konvencija, dostopno na http://www.alpconv.org/index_en (datum ogleda: 31. 1. 2012).

⁴ Alpska konvencija: Kako podnebne spremembe vplivajo na Alpe, znanstvena dognanja. Dostopna na: http://www.alpconv.org/climate/index_sl.htm (datum ogleda: 31. 1. 2012).

podnebnih sprememb v slovenskem delu Alp (Pavšek, 2007). Pavšek ugotavlja, da je prišlo do dviga povprečnih letnih temperatur v gorskih pokrajinah Slovenije, kar povzroča spremembo v obliki padavin, zlasti v mesecu novembru (začetek zime) in zgodnjih pomladnih mesecih, ko pogosteje pada dež (namesto snega) in posledično pomeni dvig snežne meje. Drug značilen pojav je trend »suhih zim«, ko se v zgodnjih zimskih mesecih opaža manj padavin, kar povzroča zime z bistveno manjšo količino snega. Za prihodnost ob dvigu povprečnih temperatur Pavšek napoveduje nadaljnje dvigovanje snežne meje, kljub enaki ali celo večji količini padavin, bo snega manj. Do podobnih izsledkov je prišla tudi Lučka Kajfež Bogataj (Bogataj: 2007, 1), ki ugotavlja, da se je povprečna letna temperatura v Sloveniji v zadnjih petdesetih letih (od 1956 do 2005) statistično značilno povečala za 1,4°C (+ ali – 0,4°C). V prihodnosti lahko pričakujemo, da bo Slovenija še toplejša in poleti sušnejša, snega bo manj (Bogataj: 2007, 3), že v naslednjih dvajsetih letih pa lahko pričakujemo dvig temperature za 1°C.

Menimo, da so te ugotovitve pomembne in da jih je potrebno resno vzeti v premislek pri odločitvah nadaljnjega razvoja Zelenice, zlasti v primeru odločitve o investiciji v prenovo žičniških naprav⁵, saj je nadmorska vrvi na spodnji postaji »zgolj« 1.081,4m, na srednji postaji 1.287,9 m in šele na vrhu 1.544,2 m, kar je glede na višino preostalih tujih smučišč ter pričakovane podnebne spremembe v alpskem prostoru izredno nizko.

5.2 Prilaganje turizma podnebnim spremembam

Na samo v Sloveniji ampak na širšem področju Alp prihaja do prilagoditev turizma prihajajočim vremenskim spremembam. V nadaljevanju se bomo osredotočili predvsem na spremembe na področju zimskega smučarskega turizma, saj je za Zelenico sedaj ključen razmislek glede prihodnosti smučišča in žičniških naprav. V publikaciji Cipre z naslovom Turizem v času podnebnih sprememb⁶ na evropski ravni identificirajo naslednje prilagoditve zimskega turizma v alpskem turizmu:

- **tehnično zasneževanje:** izgradnja zasneževalnih sistemov, ki omogoča zagotavljanje smučarske dejavnosti, ohranjanje smučarske sezone in nadaljnjo ublažitev naravnih meja, ki jih določata vreme in podnebje. V publikaciji ugotavljajo, da je danes v Alpah možno zasneževanje skoraj polovice vseh smučarskih prog (v Sloveniji je ta delež 75%) (Cipra 2010: 10);
- **upravljanje smučišč in snega (snow farming):** ekonomično ravnanje z razpoložljivimi količinami naravno zapadlega ali umetno proizvedenega snega (osenčevanje smučarskih prog, snežni depoji, pokrivanje ledenikov in smučišč s folijami),
- **poseganje v pokrajino:** cilj ukrepov je zmanjšati najnižjo višino snega, potrebnega za smučanje. Gre predvsem za izravnavo smučarskih prog;
- **usmerjenost na območja z najugodnejšimi naravnimi možnostmi:** namen je usmeriti smučarsko dejavnost na lokacije, ki so glede na razmere najustreznejše, in sicer izogibanje južno eksponiranim pobočjem, prodiranje na višje ležeča, velikokrat še neizkoriščena visokoležeča območja, vključno z ledeniki.

⁵ V sezoni 2010/2011 in 2011/2012 na Zelenici ni bilo niti enega smučarskega dneva, saj je bilo premalo snega za ureditev smučarskih prog (zlasti v spodnjem delu).

⁶ Cipra (2010): Turizem v času podnebnih sprememb, št. 08/2010.

To so identificirane spremembe, ki se v zimskem turizmu pojavljajo v alpskem prostoru, lahko pa ugotovimo, da so na Zelenici zelo težko izvedljiva. Sistem umetnega zasneževanja ni zgrajen, zaradi naravovarstvenih omejitev tudi ni praktičnih možnosti za njegovo izgradnjo (glej poglavje 3.3. Opredelitev namenske rabe parcel). Prav tako zaradi omejitev niso dovoljeni posegi v pokrajino v smislu izravnave prog npr. planiranje »Plaza«, kjer je zaradi konfiguracije terena potrebno izredno veliko snega za pripravo proge. Širitev smučarskih na Zelenici tako zaradi naravovarstvenih pogojev kot tudi konfiguracije terena (ostenje Begunjščice) ni možna, prav tako ne prodiranje v višje ležeča območja.

Poleg tehničnih prilagoditev, ki so naštetja zgoraj, so pomembni tudi netehnični ukrepi prilagajanja:

- **finančna podpora:** študija Cipre (2010: 18) navaja številne primere dodeljevanja finančne podpore žičniškim podjetjem v težavah. Argumenti za to so praviloma enaki, in sicer da žičnice predstavljajo hrbtenico turistične ponudbe in da so pomembne za regionalno gospodarstvo;
- **diverzifikacija v zimskem turizmu:** opaziti je naraščanje števila gostov, ki ne obiskujejo smučišč in tekaških prog, v Franciji ta delež ocenjujejo na 25%, v Italiji pa celo na 48% (Abegg et al. 2007, v Cipra 2010: 18). Nesmučarska ponudba (npr. zimski pohodi, tek s krpljami, sankanje itd.) se je v zadnjih letih zelo razširila;
- **celoletni turizem:** razvijanje alpskega turizma v smeri celoletne turistične panoge. Nevarnost upadanja poslov v zimskem času, zahteva krepitev poletne in jesenske sezone (Cipra 2010: 19);
- **trajnostni turizem:** Cipra (2010:20) napoveduje, da preusmeritev v okolju in podnebju prijazen turizem ima prihodnost: *»Komur bo uspelo, da se kot pionir uveljavi s trajnostnim turizmom, podnebju prijaznim načinom prihoda gostov, t.j. z avtobusom in železnico, s kulinaričnimi specialitetami domačega ekokmetijstva, pravično trgovino, pa tudi z uvajanjem energijske učinkovitosti in uporabo obnovljivih virov energije, bo za uspeh na trgu imel dobre možnosti.«*

Občina Tržič že dobro desetletje (so)financira obratovanje smučišča na Zelenici (glej poglavje 4. Financiranje delovanje smučišča). S spremembami zakonodaje, vedno strožji standardi in zaradi starosti naprav, bo v prihodnjih letih potrebno nameniti znatna sredstva za nadaljevanje obratovanja smučišča Zelenica – javna ali zasebna. Na tem mestu si je utemeljeno zastaviti vprašanja, ki si jih avtor študije (Cipra 2010: 23) zastavi v okviru sklepnih ugotovitev: *«Ali je zagotavljanje podpore iz javnih sredstev smučiščem, ki niso rentabilna, resnično smiselno početje? Ali ne obstaja nevarnost, da gre za investiranje v sod brez dna? Ali ne bi bilo pametneje vlagati v nove, trajnostne razvojne koncepte?»*

Opaziti pa je, da v preteklih letih na Zelenici ni bilo izvedenih veliko aktivnosti v smeri diverzifikacije zimskega turizma, niti razvoja celoletnega turizma. V zimskem času poleg smučanja na Zelenici praktično ni drugih dejavnosti (tek na smučeh, sankanje, hoja s krpljami...) v ponudbi poletnega turizma pa je svetla točka edinole obnova koč na Zelenici skupaj z ustanovitvijo Gorniškega učnega centra.

5.2.1 Sistemi tehničnega zasneževanja

Kljub temu da na Zelenici zaradi varovalnih omejitev ni praktične možnosti za izvedbo tehničnega oz. umetnega zasneževanja, menimo, da je potrebno, svetnikom in zainteresirani javnosti predstaviti tehnične, finančne ter okoljske vidike takšne rešitve, da preprečimo morebitne neargumentirane razprave.⁷ S tem v zvezi smo se oprli na dve opravljene študiji: Turizem v času podnebnih sprememb (Cipra, 2010) ter Umetno zasneževanje na območju Alp (AlpMedia, 2004).

Pri umetnem zasneževanju so prvi problem zadosti nizke temperature in kot ugotavlja študija Cipre (2010: 12), se bodo le-te za rabo zasneževalnih naprav še poslabšale (potrebe po umetnem zasneževanju so razvidne tudi iz spodnje tabele)

Preglednica 2:
Število smučišč z zagotovljenimi količinami naravnega zapaslega snega v podnebnih razmerah danes in v prihodnje (na nacionalni ravni).

Država	Število smučišč	Zagotovljeni naravni sneg	+1°C (~2025)	+2°C (~2050)	+4°C (~2100)
Nemčija	39	27	11	5	1
Francija	143	143	123	96	55
Italija	67	61	71	59	21
Avstrija	238	199	153	115	47
Švica	184	159	142	109	78
Skupaj	668	609	500	404	202

Vir: Abegg et al. 2007, 32.

Prvi okoljevarstveni problem umetnega snega je dejstvo, da ima popolnoma drugačno strukturo kristalov kot naravni sneg, je kompaktnější, zračno bolj neprepusten in manj toplotno izolativen (AlpMedia: 2004, 3). Umetni sneg nastane ob razprševanju drobnih kapljic vode v mrzlem zimskem zraku – to učinkovito deluje pri temperaturi zraka do -4°C in pri manj kot 80% zračni vlažnosti. Pri temperaturi nad -3°C umetno zasneževanje ni več ekonomsko smotno (AlpMedia: 2004, 3), edinole če se uporabljajo posebni dodatki, katerih vpliv na okolje pa je velikokrat zelo obremenilen.

Umetno zasneževanje je povezano z velikanskimi stroški in v nadaljevanju kratko predstavljamo grobe ocene stroškov umetnega zasneževanja:

- **voda** (AlpMedia: 2004, 4-5): s 1.000 l vode (t.j. 1 m³) se lahko proizvede 2 do 2,5 m³ snega. Pri osnovnem zasneževanju enega hektarja smučarske površine je potrebnih milijon litrov vode oz. 1.000 m³ vode, za dosneževanje pa še bistveno več. Za sezono se na hektar ocenjuje poraba okrog 4.000 m³ vode;
- **elektrika** (Teich et al v Cipra: 2010, 13): za osnovno zasneževanje enega hektarja proge je potrebnih od 5.000 – 27.000 kWh električne energije;

⁷ O nujnosti vzpostavitve umetnega zasneževanja je pisal tudi upravljavec smučišča v svojem poročilu za sezono 2009/2010: »Glede na nestanovitnost vremena je skrajno nujno urediti zasneževanje dela smučišča od Vrtače do Ljubelja, kar bi zagotavljalo potrebno število smučarskih dni in s tem lažje poslovanje in obratovanje, ne glede na stanje smučišča.«... »100 obratovalnih dni je pogoj za pozitivno obratovanje smučišča«. Poročilo dostopno v Arhivu Občine Tržič.

- **investicijski stroški** (Lang v Cipra: 2010, 15): na kilometer proge investicija v izgradnjo sistema umetnega zasneževanja znaša 750.000 – 1.000.000 CHF (t.j. 630.000 € - 840.000 €);
- **izgradnja vodnih zbiralnikov** (Lang v Cipra: 2010, 15): izgradnja vodnih zbiralnikov prostornine 30.000 – 50.000 m³ prostornine je ocenjena na 1,5 – 2,5 MIO CHF (t.j. 1,26 MIO – 2,1 MIO €).

Po podatkih AlpMedia (2004, 9) v Švici investicijski stroški za kilometer umetno zasneženega smučišča znašajo približno 650.000 €, obratovalni stroški zasneževanja na kilometer pa znašajo 33.000 € (pri nekaterih nižinskih žičnicah znašajo celo 50.000 € na kilometer).

6. Prihodnost razvoja Zelenice

V nadaljevanju analiziramo nekaj možnih scenarijev razvoja Zelenice glede na predstavljena dejstva v tem dokumentu. Naloga občinske uprave in občinskih svetnikov bo najti najbolj optimalno rešitev za Zelenico, tako da bo vzdržna za občinski proračun in seveda v skladu s pričakovanji kar največjega kroga občanov.

Opozarjamo, da mora Občina Tržič v letu 2012 podeliti koncesijo za upravljanje z žičniškimi napravami na Zelenici, tako da se zagotovi priprava na posebni tehnični pregled in priprava na zimsko sezono 2012/2013. Ob tej priložnosti bi kazalo preveriti zainteresiranost morebitnih investorjev za prevzem koncesije za žičniške naprave na Zelenici z objavo javnega povabila v različnih medijih, spletu...

6.1. Razvoj Zelenice v sodobno zimsko-športno smučišče

V prvem koraku bi bilo potrebno zamenjati sedežnici Zelenica I in II s sodobno vklopno žičniško napravo. Če se odločimo za nekaj let rabljeno napravo, investicija skupaj z gradbenimi deli zneso cca. 1,5 MIO €⁸. Seveda pa ta investicija verjetno ne bi bila ekonomsko smiselna brez vzpostavitve sistema umetnega zasneževanja in možnosti za širitev smučišča proti Žirovnici. K investiciji je potrebno dodati tudi posodobitev žičniških naprav na vrhu Zelenici, ki so prav tako zelo zastarele.

Prav gotovo bi bila omenjena investicija brez sodelovanja zasebnih investorjev za Občino izredno velik finančni zalogaj, glede na predstavljene ugotovitve v študiji pa je takšna rešitev verjetno močno vprašljiva.

6.2. Delovanje smučišča Zelenica v enakem obsegu

Ena izmed možnosti je nadaljevanje obratovanja smučišča z enakimi napravami in enakim obsegom (brez investicij). Večji strošek Občine Tržič bo v tem primeru izvedba posebnega

⁸ Ocena: 500.000 € je cena rabljene sedežnice, 700.000 € bi stala gradbena dela postavitve sedežnice, potrebna bi bila tudi rekonstrukcija vstopnih postaj (cca. 300.000 €).

tehničnega pregleda (cca. 60.000 €) ter vsakoletni stroški s sofinanciranjem delovanja smučišča ter vzdrževanje naprav (cca. 40.000 € na leto).

Vsekakor je to najlažja rešitev, saj gre le za vzdrževanje obstoječega »statusa quo«, želimo pa opozoriti še na naslednje možne ovire, ki pod vprašaj postavljajo smiselnost in upravičenost porabljanja proračunskega denarja za vzdrževanje Zelenice:

- slabe zime: kljub relativno velikim vložkom Občine Tržič, se zgodi da smučišče nima niti enega smučarskega dneva (sezona 2010/2011 in sezona 2011/2012)⁹,
- naprave bodo čez pet let tako dotrajane, da ne bodo več izpolnjevale zahtevnih zakonskih predpisov in tehničnih standardov, tako da ne bodo več dobile obratovalnih dovoljenj.

Opozarjamo tudi na dejstvo, da smučišče Zelenica prihodnjo sezono ne bo več moglo obratovati na podlagi sklenjenih aneksov k Pogodbi o najemu in upravljanju žičniških naprav (glej poglavje 3.2), ampak bo potrebno izvajalcu podeliti (pod)koncesijo za opravljanje žičniške dejavnosti prek javnega razpisa.

Seveda pa velja omeniti, da delovanje smučišča (če je zadosti snega), prinaša pozitivne učinke za poslovanje koč in promocijo Zelenice kot turistične destinacije. Delovanje žičnice močno olajša oskrbovanje koč v zimskem času.

6.3. Ohranitev smučišča zgolj na vrhu

Zanimiva je ideja ohranitve smučišča na vrhu Zelenice:

- s prenovljeno vklopno napravo (6.1.) ali
- obstoječo sedežnico (6.2.).

Na eni strani se s tem zavestno izognemo težavam zaradi pomanjkanja snega v spodnjem delu in na plazu, ostanejo pa visoki stroški vzdrževanja naprav, pri čemer je opcija v investicijo v novo vklopno napravo skorajda nerealna. Verjetno pa bo na vrhu Zelenice še nekaj let dovolj snega za smučanje in druge zimske športe.

Opozoriti pa velja, da so naprave tudi na vrhu relativno dotrajane, smučišče je za sodobne standarde zelo majhno (zgolj tri proge) in zastarelo, seveda pa bi bila kakršna koli smučarska ponudba za delovanje koč na Zelenici zelo dobrodošla.

6.4. Razvoj Zelenice v smeri trajnostnega turizma

Odprtje prenovljene koč s spremljajočim Gorniškim učnim centrom (v nadaljevanju: GUC Zelenica) ter gostinskimi, nastanitvenimi zmogljivostmi daje nove, alternativne možnosti razvoja Zelenice v zimskem času. Dom na Zelenici ima petdeset postelj, gostinski del s teraso in učilnico GUC-a. Za izposajo je brezplačno na voljo gorniška oprema (krplje, dereze, cepini, čelade, plezalni pasovi...), v koči je tudi internet.

⁹ Glej poglavje 5.2 Turizem v času podnebnih sprememb.

Prihodnost Zelenice v tem primeru vidimo predvsem v razvoju turnega smučanja, po čemer je Zelenica že sedaj znana in za kar ima izjemne naravne danosti ter je relativno bližino večji središčem (Kranj, Ljubljana, Jesenice). K temu bi dodali še sankanje na naravnih progah, alpinizem, izobraževanja... Razmisliti pa velja tudi o sodobnih oblikah adrenalinskega turizma, ki so v tujini že izjemno razvit npr. heli skiing. K razpoznavnosti Zelenice mora prispevati tudi njena bogata flora, zlasti rastišča lepega čoveljca.

Dobre možnosti za razvoj teh dejavnosti se že sedaj nakazujejo v dejavnostih GUC Zelenica, ki ima na eni strani izpolnjene vse infrastrukturne pogoje (nova, sodobno zgrajena koča, gorniška oprema, učilnica GUC), po drugi strani pa je bila ustanovljena tudi posebna strokovna skupina, ki skrbi za oblikovanje program delovanja. V njej so združeni vrhunski in izkušeni tržiški alpinisti ter planinci, ki sestavljajo pestro in zanimivo ponudbo GUC-a: usposabljanja, tečaji, preventivno in informativno delovanje, izobraževanja na prostem, predavanja... Nudijo lastne programe z vso potrebno infrastrukturo, opremo in znanjem ali pri izvedbi dogodkov zgolj logistično pomagajo. Več informacij najdete na: info@zelenica.si

Vsekakor pa usmeritev v trajnostni turizem pomeni zaprtje žičnice, pri čemer ne smemo pozabiti na njeno demontažo, ki s seboj prav tako prinaša precejšnje stroške. Potrebno bi bilo kupiti tudi ratrag za osnovno zagotavljanje dostopnosti in oskrbovanje koč (v primeru zaprtja žičniških naprav, je RTC Zelenica po zagotovitvi direktorja pripravljena prodati ratrage). Z ratragom bi lahko uredili naravno sankališče.

Finančna konstrukcija zaprtja smučišča Zelenice ter usmeritve v trajnostni turizem

Odstranitev žičniških naprav ¹⁰	50.000 €
Nakup ratraga	30.000 €
Opcija: sofinanciranje dejavnosti GUC-a	20.000 €/na leto
SKUPAJ:	100.000 €

Potrebno bi bilo tudi doseči dogovor o tem, kaj se naredi s postajami žičnic (na srednji postaji je trenutno urejen manjši gostinski lokal) – predlagamo prodajo ponudnikom, ki bi bili pripravljeni razvijati trajnostni turizem. Z izkupičkom bi se lahko sofinanciralo zaprtje smučišča, zagotovila bi se še dodatna sredstva za sofinanciranje programov GUC-a.

Vsekakor bi tudi usmeritev v trajnostni turizem s seboj prinesla določene finančne posledice, ki pa bodo (bistveno) manjše od predhodnih dveh scenarijev (preureditev v zimsko športno središče ali delovanje smučišča v enakem obsegu). Z zaprtjem žičniških naprav bi verjetno pri določenem delu občanov naleteli na odpor, vendar bi s tem na eni strani močno razbremenili občinski proračun ali celo preprečili ekonomsko povsem neupravičene investicije, ki že na srednji rok zaradi klimatskih sprememb nimajo prihodnosti. Po drugi strani pa bi podprli alternativne dejavnosti in turistično ponudbo, ki ji trendi napovedujejo svetlo prihodnost in ki se uveljavlja po drugih zimsko-športnih središčih po Evropi.

6.3.1 Koncept delovanja GUC-a

¹⁰ Številka je zgolj ocena, do sedaj za izvedbo demontaže naprav ni bilo narejene še nobene ocene.

V sklopu projekta karavanke@prihodnost.eu se je opremilo prostore Gorniškega učnega centra, v Planinskem društvu so pripravili tudi študijo z naslovom »Koncept delovanja Gorniškega učnega centra Zelenica«. Menimo, da so v študiji zelo dobro povzeti nameni delovanja GUC- a, ciljne skupine in dejavnosti, ki bi jih na Zelenici lahko izvajali v prihodnosti in so usmerjene v razvoj trajnostnega turizma.

Cilj vzpostavitve GUC-a:

- cilji vzpostavitve GUC je začetek delovanja centra, usposabljanja in tečaji, preventivno delovanje in informativno delovanje,
- GUC Zelenica bo namenjen vsakršnemu izobraževanju na širokem področju, ki ga označujemo z besedo gorništvo. Gre za izobraževanje na prostem, kot tudi predavanja, ki bodo potekala v predavalnici v novi koči na Zelenici.

Namen delovanja GUC-a:

- **Poglavitni in prvi namen** vzpostavitve gorniškega učnega centra je bistveno dopolniti in povezati vsebinsko in lokacijsko razdrobljena izobraževanja na področju gorništva v Sloveniji.

- **Drugi namen** je povezati znanje na področju gorništva v enoten center znanja in odličnosti. S povezavo doslej nepovezanega in ne povsem uporabljenega znanja bi vzpostavili referenčni in učni center, ki bi bolj učinkovito podajal znanje in hkrati ustvarjal novo znanje.

- **Tretji namen** je razširiti ponudbo planinske kočice, ki lahko postane ne samo planinska postojanka, ampak tudi manjši turistični center.

- **Četrti namen** je zmanjšati vpliv na okolje, ki prinašajo razdrobljena gorniška izobraževanja. Razdrobljenost izobraževanj pomeni širitev vpliva na različne lokacije. Že v občini lahko naštejemo vsaj pet ad hoc opremljenih poligonov za izvajanje gorniških izobraževanj. Z vzpostavitvijo enega centra odpade potreba po opremljanju in vzdrževanju večih ad hoc in napol opremljenih poligonov

Kot ciljne skupine identificirajo: planince, alpiniste, planinske in gorske vodnike ter gorske reševalce, v drugi liniji pa tudi šolske skupine v procesu planinskega izobraževanja (Fakulteta za šport, itd..). Na Zelenici svoj prostor lahko najdejo tudi športniki: gorski, turni kolesarji, turni smučarji...

7. Študije primerov

7.1 Šmučišče Ivarčko - Ošven¹¹

"Nenormalno je, če plačuješ za to, da lahko drugi smučajo," je izkupiček lanske smučarske sezone na smučišču Ivarčko-Ošven pojasnila direktorica podjetja Ivarčko, d.o.o., Romana Hoič.

V lanske sezoni so pridelali 30.000 € izgube, zato so se odločili, da smučišče letos ne bo delovalo. V posodobitev smučišča so vložili 7 MIO € (prenovili so žičnice, zgradili umetno zasneževanje, razsvetljava, obnovili strojni park). Kljub velikemu vložku smučišče ni zaživelo.

»Vendar je običajno, da smučišča sama niso rentabilna, zaslužek je mogoč le ob dobri hotelski in gostinski ponudbi, ki pa je tu nimamo,« je povedala Hoičeva. Iščejo strateškega partnerja, ki bi vložil kapital v izgradnjo hotela ob smučišču.

7.1 Lötschental: dostop do ledenika popoln nesmisel¹²

Primer za črno knjigo

Lötschental: dostopnost do ledenika popoln nesmisel

Leta 2003 so v švicarski dolini Lötschental zgradili novo gondolsko žičnico prav do ledenika Milibachgletscher in s tem dejansko še povečali površino tamkajšnjega smučišča, ki sedaj presega 3000 metrov nadmorske višine.

Ur. – Odgovorni za projekt na regionalni ravni so pri odločanju, ali bo s projektom zagotovljena dostopnost do ledenika, kot najmočnejši argument upoštevali ekonomski vidik, kot je, denimo, odpiranje novih delovnih mest v majhni dolini Lötschental. Nasprotovanje naravovarstvenikov in pa pomisleki, da ledeniku, obrnjenemu na južno stran, grozi, da bo skopnel, niso bili upoštevani. Prav tako na sprejeto odločitev ni vplivalo dejstvo, da je bila postaja gorske žičnice zgrajena na robu območja Jungfrau-Aletsch-Bietschhorn, ki je uvrščeno na Unescov seznam svetovne kulturne dediščine.

A že leto dni po otvoritvi nove gondolske žičnice se je pokazalo, kako prav so imeli nasprotniki projekta: zaradi pomanjkanja snega na ledeniku se smučarska sezona ni začela pravočasno. No, sedaj razmišljajo, da bi ledenik zaščitili tako, da bi ga prekrili s posebnimi folijami in tako preprečili njegovo taljenje...

Od leta 1850 dalje so alpski ledeniki izgubili že polovico svoje površine, zato glaciologi domnevajo, da bo v naslednjih štirih desetletjih skopnelo kar 80% ledenikov, po pesimističnem scenariju pa lahko celo pričakujemo, da bodo ledeniki preprosto izginili!

Ledenik Milibach kopni – in kljub temu so tukaj zaradi smučarskega turizma zgradili žičnico.

¹¹ Povzeto po časopisnem članku: Smučišče Ivarčko-Ošven bo zaprto, časnik Večer (27. 10. 2011). Dostopno na: <http://web.vecer.com/portali/vecer/v1/default.asp?kaj=3&id=2011102705702645>

¹² CipralInfo (2006): Zimski turizem doživlja spremembe? Št. 81, 2006 (stran 15). Mednarodna komisija za varstvo Alp.

7.2 Situacija Koroških smučišč¹³

Podobne težave kot v Sloveniji se pojavljajo tudi z manjšimi Koroškimi smučišči, kljub izdatni pomoči s strani občin in dežel, se njihovo finančno stanje poslabšuje – številna so zaprla svoja vrata, druga nezadržno drvijo proti stečaju. Kot probleme, s katerimi se srečujejo manjša koroška smučišča, se navaja: megalomanskost, zastarelost, slaba izkoriščenost, previsoki stroški, vremenska nepredvidljivost.

Koraln, Hochrindl, Falkert so morala razglasiti stečaj, Innerkrems in Simonhöhe sta v velikih finančnih težavah. Smučišča, ki so šla v stečaj so v večini prevzela velika smučišča, ki uspešno delujejo in jim pomagajo premagovati najhujše.

Podobna situacija je v Bodentalu, kjer je smučišče prav tako rešila pomoč 32 velikih smučarskih centrov. 40.000 € vredno investicijo v prenovo vstopnih postaj za kontrolo kart so si razdelile: 1/3 smučarska središča, 1/3 dežela Koroška in 1/3 lastnik, Elfi Sereinig.

S tem v zvezi je zanimiv tudi intervju z Josefom Martinz-em, deželnim referentom za turizem¹⁴. Meni, da se mora prekiniti javno sofinanciranje izgub manjših smučišč, ker obseg in višina pomoči nista več vzdržni za javno blagajno. Problem je, da se kljub pomočem, opremljenost smučišč ne izboljša bistveno. Javne pomoči so pripeljale tudi do tega, da kapacitete smučišč enostavno niso ekonomsko smotrne. Njegovo stališče: »Rückbau und Redimensionierung, damit die Gebiete überleben können.«.

---

¹³ Povzeto po:

- Bankrot für kleine Kärntner Schiegebiete, Kleine Zeitung (18. 6. 2011). Dostopno na: <http://www.kleinezeitung.at/nachrichten/chronik/2767191/bankrott-fuer-kleine-kaerntner-schiegebiete.story> (ogled: 1. 2. 2012),
- Nach der Pleite gehen Lifte wieder im Betrieb, Kleine Zeitung (2. 11. 2011). Dostopna na: <http://www.kleinezeitung.at/freizeit/aktivwellness/winter/2867384/nach-pleite-gehen-lifte-wieder-betrieb.story>

¹⁴ Interview mit Tourismusreferent Josef Martinz, Kleine Zeitung (18. 6. 2011). <http://www.kleinezeitung.at/nachrichten/chronik/2767191/bankrott-fuer-kleine-kaerntner-schiegebiete.story?seite=2>

7.3 Tudi brez smučanja gre (Cipra: 2010, 28)

3.3 TUDI BREZ SMUČANJA GRE!

Splošno razširjeno prepričanje je, da brez snega ni smučanja in brez smučanja ni prihodnosti, a primera iz Švice kažejo, da obstajajo tudi druge možnosti.

Leta 2003 je žičničarsko podjetje Stockhornbahn v regiji Berner Oberland prenehalo obratovati na smučiščih. Ta dejavnost je izkazovala pr malo manjše, novih naložb, ki bi jo nadomestile, pa podjetje samostojno ni bilo sposobno izpeljati. Razvil so nov poslovni model, ki temelji na doslednem osredotočanju v izletniški in skupinski turizem, nadaljnji razvoj gastronomije (vključno s prireditvami), širjenje turistične ponudbe s naravnih podatnih in zimskih aktivnosti ter obratovanje le ob določenih dnevih (od srede do nedelje) v zimski sezoni.

V kantonu Ticino so v podjetju Monte Tamaro Bahn stopili še korak dlje: povsem so ukiniteli zimsko obratovanje in se preusmerili v poletno sezono. Njihovo ponudbo sestavljajo poleg restavracije s teraso in otroškimi igriščem tudi lepo urejena pešpoti, park doživetij, poletno sankaljšče, spust z vrvi po žlebu (tyrolianna) in kapelica sv. Marije Angaške, ki jo je zasnoval Mario Botta.

Blika 13:

Obratovanje žičnic v poletnem času:
Gordoska žičnica Männlichen pri
Grindelwaldu: na pogledu Männlichen
pridajo na svoj račun stari in novi
igrišča, restavracija, svizci ...

Če povzamemo: preusmeritev dejavnosti je bila za obe podjetji uspešna.

Vir: [www.stockhorn.ch \(de/fr/en/\)](http://www.stockhorn.ch/de/fr/en/), [www.montetamaro.ch \(de/en/fr/\)](http://www.montetamaro.ch/de/en/fr/)

8. Viri

Alp AlpMedia, 2004: Umetno zasneževanje na območju. Felix Hahn, AlpMedia poročilo.

Cipra (n.d.): Podnebne spremembe: zakaj so Alpe še posebno prizadete? Dostopno na: <http://www.cipra.org/sl/cc.alps/podnebne-spremembe-alpe> (datum ogleda: 31. 1. 2012).

Alpska konvencija (n.d.): Kako podnebne spremembe vplivajo na Alpe, znanstvena dognanja. Dostopno na: http://www.alpconv.org/climate/index_sl.htm (datum ogleda: 31. 1. 2012).

Bogataj, Kajfež-Lučka (2007): Vplivi podnebnih sprememb na vodne vire in vodooskrbo v Sloveniji. Univerza v Ljubljani in IPCC Ženeva. Dostopno na: [http://www.svo-rs.si/web/portal.nsf/ae76a4ee10890d4bc1256fb9005f74fe/c9831c2ffc08d831c12572a500446876/\\$FILE/Kajfez%20Bogataj%20Vplivi%20podnebnih%20sprememb%20na%20vodne%20vire%20in%20vodooskrbo%20v%20Sl.pdf](http://www.svo-rs.si/web/portal.nsf/ae76a4ee10890d4bc1256fb9005f74fe/c9831c2ffc08d831c12572a500446876/$FILE/Kajfez%20Bogataj%20Vplivi%20podnebnih%20sprememb%20na%20vodne%20vire%20in%20vodooskrbo%20v%20Sl.pdf) (datum ogleda: 31. 1. 2012).

Cipra (2010): Turizem v času podnebnih sprememb, št. 08/2010. Cipra International.

Pavšek, Miha (2007): Ledenik pod Skuto kot pokazatelj podnebnih sprememb v slovenskem delu Alp. Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU. Dostopno na: http://www.ff.uni-lj.si/oddelki/geo/Publikacije/Dela/files/Dela_28/15_pavsek.pdf (datum ogleda: 30. 1. 2012).

9. Priloge

Priloga 1: opredelitev namenske rabe parcel

Priloga 2:

PRILOGA 1

Opredelitev namenske rabe parcel

Parcelna št. 21/1 in 21/18 (obe k.o. Podljubelj), v naravi zemljišča predstavljajo smučišče.

Lastnik: Republika Slovenija (Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov)

Namenska raba: oznaka G (gozd) in N (neplodno), stavbno (T)

del območja za turizem - oznaka 20 T1, del gozdne površine - oznaka G, del gozdovi posebnega namena - oznaka Gn, del varovalni gozdovi - oznaka Gv, del nerodovitna zemljišča - oznaka N – velja za obe zemljišči

Dejanska raba: 21/1 – kmetijsko, gozdno in neplodno zemljišče

21/18 – kmetijsko, gozdno, neplodno in pozidano zemljišče

Zavarovanja, omejitve (najpomembnejša):

- II. varstveni pas vodnega vira Podljubelj,
- III. varstveni pas vodnega vira Smolekar,
- območje Natura 2000 Karavanke,
- ekološko pomembno območje Karavanke.

VAROVANJA (iz potrdila o namenski rabi):

Parcela: 21/1

- varstveni pas vodotoka, II. varstveni pas vodnega vira Podljubelj, III. varstveni pas vodnega vira Smolekar, memorialna dediščina (Podljubelj - Taborišče Ljubelj), profana stavbna dediščina (Ljubelj - Stara ljubeljska cesta), območje Natura 2000 Karavanke, ekološko pomembno območje Karavanke, del plazovito območje - majhna nevarnost, del plazovito območje - srednja nevarnost, del plazovito območje - velika nevarnost, del plazovito območje - zelo majhna nevarnost, del majhna nevarnost proženja snežnih plazov, del srednja nevarnost proženja snežnih plazov, del velika nevarnost proženja snežnih plazov, del erozijsko območje majhne nevarnosti, del erozijsko območje srednje nevarnosti, del erozijsko območje velike nevarnosti, po delu zemljišča poteka glavna cesta II. reda z oznako G2-101

Parcela: 21/18

- varstveni pas vodotoka, II. varstveni pas vodnega vira Smolekar, III. varstveni pas vodnega vira Smolekar, območje naravnih vrednot državnega pomena (3 - Begunjščica - greben), memorialna dediščina (Podljubelj - Taborišče Ljubelj), območje Natura 2000 Karavanke, ekološko pomembno območje Karavanke, del plazovito območje - majhna nevarnost, del plazovito območje - srednja nevarnost, del plazovito območje - velika nevarnost, del plazovito območje - zelo majhna nevarnost, del majhna nevarnost proženja snežnih plazov, del srednja nevarnost proženja snežnih plazov, del velika nevarnost proženja snežnih plazov, del erozijsko območje majhne

nevarnosti, del erozijsko območje srednje nevarnosti, del erozijsko območje velike nevarnosti, varovalni pas državne ceste z oznako G2-101

Iz omejitev izhaja, da umetno zasneževanje smučišča ter širitev prog nista možni. Za vse posege je potrebno naravovarstveno dovoljenje.

Parcelna št. 21/12 (k.o. Podljubelj), v naravi zemljišča predstavljajo žičniške postaje in zemljišča pod žičniškimi napravami

Lastnik: Občina Tržič

Namenska raba: stavbno (T in Z), gozd (G), nerodovitno (N)

Dejanska raba: kmetijsko, gozdno, neplodno in pozidano zemljišče. Del območja za turizem - oznaka 20 T1, del gozdne površine - oznaka G, del gozdovi posebnega namena - oznaka Gn, del varovalni gozdovi - oznaka Gv, del nerodovitna zemljišča - oznaka N, del zazidana stavbna zemljišča (izven območij urejanja) - oznaka z.

Žičniška objekta na srednji in zgornji postaji žičnice: v skladu s PUP-om gre za »Zazidana stavbna zemljišča (izven območja urejanja)«. Na objektih so možna redna in investicijska vzdrževalna dela, kakršna koli širitev dejavnosti ni možna. Za posege je potrebno pridobiti naravovarstveno soglasje.

Spodnja postaja žičnice: v skladu s PUP-om gre za »Stavbno zemljišče namenjeno turistični dejavnosti«. Gradnja novih objektov ni možna, mogoče je investicijsko vzdrževanje.

VAROVANJA (iz potrdila o namenski rabi):

III. varstveni pas vodnega vira Smolekar, območje Natura 2000 Karavanke, ekološko pomembno območje Karavanke, del plazovito območje - srednja nevarnost, del plazovito območje - velika nevarnost, del majhna nevarnost proženja snežnih plazov, del srednja nevarnost proženja snežnih plazov, del velika nevarnost proženja snežnih plazov, del erozijsko območje majhne nevarnosti, del erozijsko območje srednje nevarnosti, del erozijsko območje velike nevarnosti

V območju Podljubelj – Ljubelj (20T1), ki se nahaja v III varstvenem pasu vodnega vira, so dovoljeni le posegi v skladu z določili Odloka o varstvenih pasovih vodnih virov v občini Tržič in ukrepih za zavarovanje voda (Ur. l. RS, št. 33/99, 57/01 in 69/01). Za vse posege, ki jih omogoča in dovoljuje ta odlok mora investitor pridobiti oceno vpliva predvidenega posega na vodni vir, ki jo izdelata za to usposobljena organizacija.

Izsek iz Odloka o varstvenih pasovih vodnih virov v občini Tržič in ukrepih za zavarovanje voda:

Tretji varstveni pas

11. člen

V širšem varstvenem pasu je prepovedano:

1. graditi:
  - proizvodne, obrtne in servisne objekte, ki predstavljajo nevarnost za vir pitne vode,
  - energetske objekte, ki predstavljajo nevarnost za vir pitne vode,
  - skladišča nafte, naftnih derivatov, nevarnih in škodljivih snovi, ki so večja kot 5 m³,
  - nove komunalne čistilne naprave,
  - objekte, ki zmanjšujejo količino vodnega vira,
  - odlagališča in pretovorne postaje komunalnih in posebnih odpadkov in začasna skladišča posebnih odpadkov,
  - stanovanjske hiše, kjer ni zgrajena kanalizacija oziroma se ne gradi sočasno,
  - pokopališča,
  - ponikovalnice za odpadne vode,
2. izvajati:
  - izkop gramoza ob in iz vodotokov ter v novih gramoznicah, ki predstavlja nevarnost za vir pitne vode,
  - sprememba namembnosti in dejavnosti objektov, če se s tem povečuje nevarnost za vodni vir,
  - povečano črpanje tehnološke vode iz vodnjakov izven vodovodnega sistema.

12. člen

V širšem varstvenem pasu je obvezno:

1. odvajati odpadne, fekalne in tehnološke odpadne vode v vodotesno kanalizacijsko omrežje s čistilno napravo,
2. graditi utrjene nepropustne manipulacijske površine z odvodom meteornih voda v kanalizacijo,
3. sanirati obstoječa skladišča nafte, naftnih derivatov, nevarnih in škodljivih snovi, ki niso zgrajene skladno s predpisi o gradnji le-teh.

13. člen

Tehnični pregled skladišč za nafto, naftne derivate, nevarne in škodljive snovi mora biti opravljen vsakih 5 let. Lastnik skladišča ga mora naročiti pri pooblaščen organizaciji.

14. člen

V širšem varstvenem pasu mora biti rekonstrukcija ceste izvedena tako, da v primeru nesreč morebitne razlite tekočine ne morejo ponikati v podtalnico.

PRILOGA 2

MEM-MAG, Marko Grebenc, s.p.
Vrhovci c. VI / 4
1000 LJUBLANA

ZELENICA - PODATKI O REDNIH IN POSEBNIH PREGLEDIH Z OCENO STROŠKOV :

načrt za 2012 - stanje 28.10.2011 (na osnovi
sprejetega pravilnika - UL 2011-63)

PODSISTEMI - SKLOPI (2.1.1.)		PREGLED DA / NE	OPOMBE, MOŽNI SCENARIJI	STROŠKI - UGODEN SCENARIJ	STROŠKI - NEUGODEN SCENARIJ
1-CLF ZELENICA 1					
IZREDNI pregled :		pregled do 30.11.2012			
IZREDNI pregled prižemk :		pregled do 30.11.2012			
1	REDUKTOR	pregled potreben			
2	VELIKI KOLUTI	pregled potreben			
3	GREDI IN OSI - pogon	pregled potreben			
4	OS POVRATNEGA KOLUTA	ni pregleda	pregledana v vgrajenem stanju 2007 - V REDU, poročilo obstaja		
5 in 6	SORNIKI BATERIJ	pregled potreben	v kolikor bo naprava ostala še vsaj 10 let v obrtaovanju bi bilo smiselno baterije obnoviti in sornike zamenjati		20.000 €
6	VOZILA	pregled potreben	v zadnjem zapisniku STP so pripombe glede prižemk - problematični so natekalni jezički - in varnostnih zapiral. Nova prižemka je cca 500€, novo zapiralo cca 200€. Upoštevani sta opciji - "flikanje" oz nabava rabljenih prižemk - nekaj jih je še na Voglu - ali nabava 30 novih zapiral in prižemk	5.000 €	20.000 €
7	GRADBENE KONSTRUKCIJE	pregled potreben	v zadnjem zapisniku STP so pripombe glede temelja zgornje postaje. Verjetno bo potrebna sanacija tega temelja in morda še nekaj linijskih.	1.000 €	5.000 €

1-CLF ZELENICA 2

1-CLF ZELENICA 2					
IZREDNI pregled :		pregled do 30.11.2012			
IZREDNI pregled prižemk :		pregled do 30.11.2012			
1	REDUKTOR	pregled potreben			
2	VELIKI KOLUTI	pregled potreben			
3	GREDI IN OSI - pogon	ni pregleda	pregledana v vgrajenem stanju 2007 - V REDU, poročilo obstaja		
4	OS POVRATNEGA KOLUTA	pregled potreben - ?????	po izjavah upravljavca je bila pred cca 5 leti izdelana nova os - dokumentov pa upravljavec še ni našel. Če jih najde, pregleda ni, sicer je v najsalbšem primeru potrebna nova os		5.000 €
5 in 6	SORNIKI BATERIJ	pregled potreben	V letu 2003 je bilo vgrajenih 52 kosov novih sornikov dvojčkov. V kolikor bo naprava obratovala naprej bi bilo smiselno menjati še glavne sornike.		10.000 €
6	VOZILA	pregled potreben	v zadnjem zapisniku STP so pripombe glede prižemk - problematični so natekalni jezički - in varnostnih zapiral. Nova prižemka je cca 500€, novo zapiralo cca 200€. Upoštevani sta opciji - "flikanje" oz nabava rabljenih prižemk - nekaj jih je še na Voglu - ali nabava 30 novih zapiral in prižemk	5.000 €	20.000 €
7	GRADBENE KONSTRUKCIJE	pregled potreben			
vlečnica TRIANGEL					
IZREDNI pregled :		pregled do 30.11.2012			
IZREDNI pregled prižemk :		pregled do 30.11.2012			
1	REDUKTOR	pregled potreben			
2	VELIKI KOLUTI	ni pregleda	Ni potrebno - točka 2.1.1.-2 v Prilogi 2 Pravilnika		
3	GREDI IN OSI - pogon	pregled potreben			
4	OS POVRATNEGA KOLUTA	pregled potreben			
5 in 6	SORNIKI BATERIJ	pregled potreben	poleg pregleda sornikov bo potrebno nabaviti večje število tekalnih koles ali celo kompletnih baterij (rabljenih)	2.000 €	5.000 €

6	VOZILA	pregled potreben	v izredno slabem stanju so prižemke, tudi manjka večje število kompletnih vlačil (vlečnica obratuje s precej manjšo kapaciteto od projektne). Smiselna je nabava novih prižemk (cca 30) ali celo komplet novih vlačil (po projektu 54 kosov)	5.000 €	20.000 €
7	GRADBENE KONSTRUKCIJE	pregled potreben			
vlečnica PLANA					
IZREDNI pregled :		pregled do 30.11.2014			
IZREDNI pregled prižemk :		pregled do 30.11.2012			
1	REDUKTOR	2014			
2	VELIKI KOLUTI	ni pregleda	Ni potrebno - točka 2.1.1.-2 v Prilogi 2 Pravilnika		
3	GREDI IN OSI - pogon	2014			
4	OS POVRATNEGA KOLUTA	2014			
5 in 6	SORNIKI BATERIJ	2014			
6	VOZILA	pregled potreben			
7	GRADBENE KONSTRUKCIJE	2014			
	drugo	2012	NAPRAVA IMA REDNI TEHNIČNI PREGLED	1.000 €	1.000 €
vlečnica CICIBAN					
IZREDNI pregled :		pregled do 30.11.2014			
IZREDNI pregled prižemk :		pregled do 30.11.2012			
1	REDUKTOR	2014			
2	VELIKI KOLUTI	ni pregleda	Ni potrebno - točka 2.1.1.-2 v Prilogi 2 Pravilnika		
3	GREDI IN OSI - pogon	2014			
4	OS POVRATNEGA KOLUTA	2014			
5 in 6	SORNIKI BATERIJ	2014			
6	VOZILA	pregled potreben			

7	GRADBENE KONSTRUKCIJE	2014			
	drugo	2012	NAPRAVA IMA REDNI TEHNIČNI PREGLED	1.000 €	1.000 €
DRUGO					
			stroški IZREDNIH PREGLEDOV pooblašćene organizacije	5.000 €	
			stroški IZREDNIH PREGLEDOV pooblašćene organizacije		7.000 €
			SKUPAJ - ugodna varianta :	25.000 €	
			SKUPAJ - ne ugodna varianta :		114.000 €